

vil det efter de menneskelige Forholds Svaghed ganske vist komme til at finde Sted; men efter vort Folks Udvikling tror jeg ikke, det vil blive det Almindelige. Jeg ser altsaa ikke, at Jaren er saa stor; men jeg har fundet, at det var min Nigt liberare animus meum ved at fremstille, hvorledes jeg ikke har været blind for, at den hele Ordning er kunstig, og at man ad en ganske naturlig Vej vil kunne komme til et bedre Resultat.

Klein: Jeg tror, man vil finde det rigtigt at jeg ikke nu inlader mig paa en nærmere Diskussion med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Nimestad) angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt mere eller mindre juridiske Op-gaver, hvorved der bliver Spørgsmaal om Retsbegrebers Anvendelse for den, navnlig ved, hvad han kalder Afgjørelse af Spørgsmaal om de faktiske Forholds Subfunktion under Lovregler, blive at forelægge Nævningerne. Jeg tror ikke, at det vil være betimeligt i dette Øieblik ved denne Leilighed at forbyde sig i disse Spørgsmaal. Jeg skal derfor kun gjøre den Bemærkning, at ligesom det maa erkjendes, at det væsentlig maa tilskrives en Mangel i Affattelsen af Spørgsmaalene, der forelægges Nævningerne fra de retslærde Dommers Side, naar saadanne Tvivlsmaal kunne fremkomme som dem, det ærede Medlem selv fremsatte Exempler paa, saaledes mener jeg ogsaa at det Andet, han omtalte som det Moment, der egentlig skulde vække Tvivl og Frygt, nemlig Muligheden — for ikke at tale om den nærliggende Mulighed — for en Misforstaaelse af den ledende Dommers Foredrag, jo ogsaa for en væsentlig Del maa føres tilbage til en ikke tilbørlig Udførelse af det Hverv, som er paalagt den ledende retslærde Dommer. At der nu altsaa kan være Mangler tilstede i den Henseende, skal jeg villig erkjende, og selvfølgelig kunne deraf ogsaa flyde Fare for den hele Institution. Jeg tror imidlertid ikke, at det er rigtigt, naar man vil stemple den Maade, hvorpaa Nævningeinstitutionen her gennemføres, som unaturlig i Modsetning til den Samvirken mellem de to Elementer, som det ærede Medlem mente var fornuftig og hensigtsmæssig. Det forekommer mig nemlig, at man maa kunne gjøre gjældende, at det er just ikke naturligt at give de læge Elementer en saadan Delagtighed i Dommens Afgørelse, at de komme til ikke blot at skjøne om faktiske Forhold, hvorom de kunne antages ogsaa selv at have en begrundet Mening, men tillige skulle dømmen om Lovens Anvendelse og Indhold, hvilket forudsætter en Retskundskab, som de selv maa erkjende, at de ikke ere i Besiddelse af, og naar jeg i de Ord, jeg udtalte, henvisste til, hvad der har havt en væsentlig Betydning for mig ved Bestemmelsen af alle disse Forhold, nemlig de praktiske Erfaringer, jeg tror selv at

have vundet, saa gjorde jeg det ikke paa den Maade, som det ærede Medlem mente; jeg vilde have anset det for at være alt Andet end taktfuldt, dersom jeg havde tilladt mig paa denne Maade at henvisse til mine egne Erfaringer og mine tidligere Kollegers Evne til at følge med de Fremstillinger, jeg paa den ene eller anden Maade gav af de faktiske Forhold i de Sager, der skulde paafjendes. Noget Saadant har jeg, jeg kan ikke sige Andet, selvfølgelig ikke gjort. Naar jeg har henvist til min egen Erfaring, var det netop i den Retning, at de Mænd, som skulde repræsentere det ikke retslærde Moment, selv gik ud fra den Opfattelse og den Anskuelse, at det, der for dem laa naturligt for, var at yde deres Bistand til Sagens Afgjørelse, forsaavidt Talen var om Bestemmelse af faktiske Forhold og navnlig Skjønnets om, hvorvidt nogle eller andre faktiske Forhold maatte siges at være tilstede, hvorimod de selv havde Følelsen af, at, naar der blev Spørgsmaal om Loven og dens Indhold, var det i og for sig ikke naturligt at kalde dem til at dømmen. Paa den Maade er jeg temmelig sikker paa, at jeg har henvist til tidligere Erfaringer. Men iøvrigt ønskede jeg kun at sige væsentligt dette, at jeg har ikke villet givet Nogen noget Raad om, hvorledes han skulde stille sig, og navnlig har jeg ikke villet give Nogen noget Raad til at søge at forandre Grundlovens § 74 eller nogen anden Paragraf i Grundloven. Jeg har kun tilladt mig at udtale som min Mening, at, naar man havde en bestemt Overbevisning om, at en vis Ordning af Retsvæsenet vilde medføre en Fare for Samfundet for Retspleiens Udvælgelse, kunde man ikke søge en Beroligelse for en saadan Ordning deri, at Grundlovens § 74 har paabudt Nævningers Indførelse, og hvis man altsaa havde en bestemt Overbevisning om, at Nævningeinstitutionen var farlig, maatte man efter min Formening naturligvis søge sin Virksomhed i Retning af at søge at faae Grundlovens Bestemmelse forandret end at arbejde med paa at føre en Foranstaltning i Genhold til Grundlovens § 74 ud i Livet, som man anser for at være farlig. Jeg tror ogsaa, at jeg dertil bemærkede, at naar man havde den Formening, at Nævningeinstitutionen var det Farlige i Lovforslaget, mebens man derimod tilfulde erkjendte det Rigtige og Berettigede i Offentlighed og Mundtlighed, vilde det for mig stille sig naturligere, om man arbejdede paa, at man foreløbig indskrænkede sig til at tage Offentlighed og Mundtlighed og lod Nævningerne ligge, indtil det havde viist sig — selvfølgelig ikke ved Erfaringer her hjemme, hvilke man jo ikke kan gjøre, naar man ikke selv har Institutionen, men ved Erfaringer hentede andetsteds fra, og i det Hele ved den større Klarhed, der efterhaanden kunde komme over Sagen, — at det var tilraadeligt at indføre dem, hvorefter man da kunde tage